Haridus- ja Teadusministeerium

Teie 05.05.2003 nr 2-7.1-5A/617
Meie 06.06.2003 nr 7.1-5/2532

Hr Margus Kurm
Riigikontroll

Riigikontrolli auditi "Põhikoolist väljalangenute taastoomine haridussüsteemi" aruande eelnõu

Austatud Margus Kurm

Oleme läbi töötanud Teie ettepanekud tulemusauditi "Põhikoolist väljalangenute taastoomine haridussüsteemi" eelnõus. Alljärgnevalt meiepoolsed kommentaarid Teie ettepanekutele:

- **"Elukestva õppe strateegia" ühe prioriteedina võiks kaaluda tegelemist põhihariduseta isikutega. Samuti oleks vaja välja töötada tegevuskava nende taastoomiseks haridussüsteemi.**

Strateegia kohta käiv märkus on täiesti asjakohane. Tegevuskava, mis oleks määratud põhihariduseta inimeste haridussüsteemi tagasitoomiseks, peaks sündima kindlasti mitte ainult HTM-i initsiatiivina. Vastava tegevuskava loojate ja täitjate ringi peavad kuuluma ka Sotsiaalministeerium ja kohalikud omavalitsused.

- **Tuleks hakata koguma enam infot põhihariduseta isikute arvu ja paiknemise kohta, tehes selleks koostööd omavalitsuste ja tööhõiveametitega. Samuti võiks hakata kasutama õpilaste registrit analüüsimaks põhikooli katkestajate käekäiku ning seeläbi luua süsteem, mis varakult tegeleks põhihariduseta noorte leidmisega. Saadud andmeid saab kasutada koolituskohtade planeerimiseks põhihariduseta noortele.**

Põhihariduseta isikute arvu ja paiknemise kohta info kogumine on eelkõige KOV, Sotsiaalministeeriumi ja Tööhõiveameti küsimus. Nõustume, et andmed peaksid koonduma ka Haridus- ja Teadusministeeriumi, aga oleme arvamusel, et vastavate andmete kogumine ei saa olla HTM ülesandeks. Samuti ei pea mõistlikuks, et see ülesanne lasuks koolidel. Põhikooli katkestajate käekäiku pikaajaliselt läbi õpilasregistri jälgida ei saa. Põhikoolist väljalangejate osas saab HTM edastada teavet KOV-le, Tööhõiveametile. Noorte infopunktid, kutsenõustamiskeskused (rahastab HTM) aitavad põhihariduseta noori suunata õpingutele. HTM-i eesmärgiks on ühitada õpilaste register ja rahvastikuregister nii, et ristkasutuse teel on võimalik analüüsida koolikohustuse täitmist ja katkestamist maakondade lõikes.

- **Senisest enam peaks kaardistama häid praktikaid põhihariduseta isikutega tegelemisel ning sedakaudu juhendama omavalitsusi ja koole tegelemisel põhihariduseta isikutega.**

Häid kogemusi ja praktikaid on HTM juba kaardistanud. Nii üldhariduskoolidele kui ka kutsekoolidele on jagatud kogemusi infopäevadel. Edaspidi on kavas kaasata kogemusseminaridele ja -konverentsidele KOV esindajaid.

- **Koostöös sotsiaalministriga tuleks üle vaadata õpilaste toetamine õpingute ajal. Ühe võimalusena võiks kaaluda eelkutseõppes õppivatele õpilastele töötu õppestipendiumi. Teine alternatiiv võiks olla õppetoetuste laiendamine ka eelkutsõppes õppivatele põhihariduseta noortele.**

Munga 18, 50088 TARTU www.hm.ee Tel (07) 350 222 Faks (07) 350 250 hm@hm.ee
Kuupäev K
18.06.03

Selle ettepaneku võiks teha Sotsiaalministeeriumile.

- **Koolikohustuse ea (17 aastat) ületanud põhihariduseta isikutele tuleks tagada võimalus omandada põhiharidus täiskasvanute gümnaasiumis. Selleks tuleks luua õppimisvõimalused kõikides maakondades (eelkõige on probleemid Tallinnas ja Hiiumaal). Samuti tuleks koolikohustuse ea ületanud põhihariduseta isikutele tagada võimalus omandada põhiharidus täiskasvanute gümnaasiumis vajadusel ka madalamates klassides.**

Maavalitsus kui tasakaalustatud arengu toetaja saab seda teha oma maakonnas. Ettepanek maavalitsuste kaudu KOV-tele. Võimalus omandada põhiharidus täiskasvanute gümnaasiumides ka madalamates klassides on põhimõtteliselt olemas. Viimase senisest paremaks tagamiseks tuleb ilmselt täiendada veel seadusandlust ning nõustada koole.

- **Õppetöö täiskasvanute gümnaasiumides peaks olema paindlikum ning õpiraskustega õpilased peaksid saama põhiharidust omandada ka individuaalse õppekava alusel. Selleks tuleks nõustada koole individuaalse õppekava koostamisel (nt sätestades õppekava koostamise juhendi/põhimõtted) ning töötada välja individuaalse õppekava rahastamise süsteem.**

Individuaalse õppekava koostamise rakendamise juhend esitatakse Haridus- ja Teadusministeeriumile kinnitamiseks TÜ Õppekava Arenduskeskuse poolt 2003.a. lõpus. IÕK koostamisalase täiendkoolitusega on alustatud. Kahjuks ei ole see veel süsteemne, ei kajastu piisavalt õpetajate tasemekoolituses ja napib ka koolitusspetsialiste. HTM saab jälgida ja olla suunajaks täiendkoolitus- ja põhikoolitusõppekavade koostamisel.
IÕK rakendamisega peab kindlasti kaasnema ka pearaha koefitsiendi suurenemine. HTM sellega tegeleb.

- **Kutsealase eelkoolituse rakendamisega tuleks tegelda aktiivsemalt, muu hulgas luues maakondades senisest enam võimalusi eelkutseõppe omandamiseks. Praegu on selline võimalus ainult kahes maakonnas.**

Võimalused HTM poolt on loodud, rahastamise esmased põhimõtted on välja töötatud. Taotlusi on saabunud väga erinevatest maakondadest. Probleemid on eelkõige selles, et grupid ei tule täis ja kutsekoolid ei suuda õppekavasid kokku panna. Eelkoolituse pakkumise võimaluste laiendamiseks kavatsetakse kasutada ka tõukefondide vahendeid.

- **Tuleks lihtsustada eelkutsõppe korraldamist kutsõppeasutustele, lubades neil lisaks kutseõppele anda põhiharidust vanematele kui 17-aastastele õpilastele. Selleks tuleks muuta kutseõppeasutuse seadust, mis võimaldab kutseõppeasutusse astuda ainult põhi- ja keskharidusega isikul.**

Üldhariduse omandamist peaks võimaldama üldhariduskool. Põhikooli- ja gümnaasiumite võrgustik on pigem liialt tihe, kui et hõre. Õpilaste arv on kahanemas. Seetõttu ei näe me reaalset vajadust ega otstarbekust lülitada üldhariduse omandamine kutseõppeasutustesse. Tegelikult on ju kaugem eesmärk lähendada kutse- ja üldhariduskooli: võimaldada kutse omandamist kutseõppeasutuses ja üldharidust gümnaasiumis. Oleme seisukohal, et keskendumine individuaalõppe rakendamise võimaluste avardamisele ja tugisüsteemide arendamisele toetab põhihariduse omandamist enam kui koolide arvu suurendamine.

- **Tuleks tagada, et põhihariduseta isikute võimalustest saada kutsealast eelkoolitust teavitataks ka tööhõiveameteid. Nii oleks tööhõiveameteil võimalik kaaluda, kas otstarbekam on saata põhihariduseta töötu tööturukoolitusele või kutsealasesse eelkoolitusse.**

HTM-i kavandatud infopäevadele saame kutsuda ka tööhõiveametite esindajaid. Oluline on koostöö arendamine selles küsimuses nii Sotsiaalministeeriumiga kui ka tööhõiveametitega. HTM saab teavitada kohalikku tööhõiveametit kutsealast eelkoolitust läbiviivatest koolidest.

- **Võiks kaaluda täiskasvanute gümnaasiumide ja kutsealast eelkoolitust pakkuvate kutseõppeasutuste rahastamise ümberkorraldamist nii, et arvestataks vähemalt osaliselt lõpetajate arvu. Nii suurendataks täiskasvanute gümnaasiumide ja kutseõppeasutuste motiveeritust tegelda probleemsete õpilastega.**

HTM taotleb järgmise aasta eelarvest vahendeid kutsehariduslikku õppe rahastamise mudeli uuendamiseks, muuhulgas oleks eesmärgiks hakata senisest enam pöörama tähelepanu kutseõppeasutuste õppe-kasvatustöö tulemuslikkusele.

Lugupidamisega

Toivo Maimets
Minister

Maie Kitsing 07 350 233
Maie.Kitsing@hm.ee